

A watercolor illustration of a tree trunk on the right side, with a single brown leaf falling from the left. The background is a soft, light green wash.

OMAISET MIELENTERVEYSTYÖN TU- KENA TAMPERE RY:N STRATEGIA VUOSILLE 2009–2013

Tietoa, tukea, toivoa ja vaikuttamista Pirkanmaalla

Mielenterveystyön tukena
Tampere ry

Sisältö

JOHDANTO.....	3
YHDISTYKSEN TOIMINTA-AJATUS:	4
YHDISTYKSEN TOIMINNAN EETTISET LÄHTÖKOHDAT:	4
OMAIKYHDISTYKSEN TAUSTAA.....	5
OMAISTYÖN KEHITTÄMINEN PROJEKTIN AVULLA.....	7
OMAIKYHDISTYKSEN TOIMINTAA TUKEVAT TUTKIMUKSET.....	8
OMAIKYHDISTYS VAIKUTTAJANA.....	10
TOIMINTAYMPÄRISTÖN ANALYYSI:.....	12
SWOT – analyysi:.....	12
PEST – analyysi:.....	13
SIDOSRYHMÄANALYYSI:.....	14
YHDISTYKSEN VISIO.....	15
STRATEGISET TAVOITTEET JA TOIMENPITEET:	16
Liitteet	
Liite 1.....	20
Liite 2.....	22

JOHDANTO

Omaisat mielenterveystyön tukena Tampere ry:n strategian valmistelu aloitettiin keväällä 2007 nimeämällä työryhmä. Hallituksesta työryhmässä ovat olleet mukana hallituksen puheenjohtaja Simo Birkstedt, sekä hallituksen jäsenet Ritva Mantela ja Toni Suento. Työntekijöistä mukana ovat olleet Oili Huhtala, Miia Männikkö, Silja Lampinen, Mari Helin-Tuominen, Tuija Koponen ja Mira Korhonen. Strategiavalmisteluun ovat osallistuneet matkan varrella yhdistyksen kaikki hallituksen jäsenet ja työntekijät.

Strategialla tarkoitetaan suunnitelmaa, jolla pyritään saavuttamaan tavoiteltu päämäärä. Strategian valmistelu käynnistettiin tilanteessa, jossa haluttiin lisätä yhteistä ymmärrystä yhdistyksen tulevaisuudesta. Prosessin aikana on ollut mahdollista miettiä vaihtoehtoisia tulevaisuudenkuvia yhdistykselle. Strategian avulla olemme siis päässeet yhdessä perusteellisemmin suunnittelemaan yhdistyksen tulevaisuutta. Strategia tehtiin viisivuotiskaudeksi.

Strategiassa kuvataan yhdistyksen toiminta-ajatus ja eettiset lähtökohdat. Nämä painotukset lukija ymmärtää paremmin, kun tuntee yhdistyksen taustan ja yhdistyksessä toteutetut kehittämisprojektit. Suomalaista omaistoimintaa on erityisesti ohjannut kaksi tutkimusraporttia, joiden sisältöjä strategiassa esitellään. Strategiassa kuvataan myös omaisyhdistyksessä tehtävää vaikuttamistyötä ja siihen liittyviä tavoitteita. Lisäksi strategiasta ilmenee yhdistyksen visio. Yhdistyksen strategisten tavoitteiden asettamiseksi analysoitiin yhdistyksen toimintaympäristöä erilaisten menetelmien avulla, mistä kuvaukset on kirjattu myös strategiaan. Lopuksi strategiaan on kirjattu yhdistyksen strategiset tavoitteet ja toimenpiteet strategiakaudelle sekä tavoitteiden saavuttamiseen tarvittavat voimavarat.

YHDISTYKSEN TOIMINTA-AJATUS:

Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on edistää omaisten selviytymistä ja hyvinvointia, kun läheisellä on mielenterveyden ongelmia.

Omaisella tarkoitamme oman perheen jäseniä, sukulaisia ja läheisiä ystäviä.

YHDISTYKSEN TOIMINNAN EETTISET LÄHTÖKOHDAT:

Omaislähtöisyys

- toiminnan lähtökohtana on omainen, jonka läheinen on sairastunut psyykkisesti
- yhdistys tukee omaisen jaksamista ja selviytymistä erilaisin keinoin
- omaisen ja perheen tuen tarve suhteutetaan heidän omiin voimavaroihinsa ja mahdollisuuksiinsa
- kuullaan omaisen tarve ja tuetaan positiivisen asenteen ja ratkaisujen löytymistä

Tasapuolisuus

- valittaessa asiakkaita yhdistyksen tukitoimiin (pyritään noudattamaan) noudatetaan aina tasapuolisuutta
- yhdistys on poliittisesti ja uskonnollisesti riippumaton

Luotettavuus

- luottamuksellinen suhde omaisiin ja yhteistyökumppaneihin on yhdistykselle elintärkeä
- yhdistyksessä noudatetaan ehdotonta vaitiolovelvollisuutta ja toimitaan siten, että uusien omaisten on helppo liittyä yhdistyksen jäseneksi ja kokea olonsa turvalliseksi

Uskottavuus ja osaaminen

- toiminta perustuu asiantuntijuuteen ja tutkittuun tietoon
- yhdistyksessä arvostetaan omaistyön ammatillista osaamista ja kokemuksen kautta hankittua tietoa ja osaamista
- toiminta on vakaata, mutta jatkuvasti kehittyvää ja luovaa

- tutkimustietoa arvostetaan ja pyritään kaikin tavoin edistämään omais- ja mielenterveystyön tutkimusta opiskelijamyönteisyydellä ja tekemällä kiinteätä yhteistyötä alueemme oppilaitosten ja tiedeyhteisöjen kanssa

Avoimuus ja kumppanuus

- toiminta on avointa sekä organisaation sisällä että suhteessa omaisiin, läheisiin, perheisiin ja yhteistyökumppaneihin
- suhteessa sidosryhmiin arvostetaan kumppanuutta ja resurssien yhdistämistä – yhdistys jakaa omaistyön osaamista yhteistyökumppaneille ja yhdistys ottaa mielellään vastaan omaa osaamistaan täydentävää tietoa
- yhdistys haluaa olla avoin ja uskottava toimija myös rahoittajan silmissä ja näin varmistaa jatkossakin perustoiminnan kannalta riittävät resurssit ja tuen myös uusille kehittämishankkeille

OMAISYHDISTYKSEN TAUSTAA

Viimeksi kuluneiden vuosikymmenten aikana psykiatrisessa hoitojärjestelmässä on tapahtunut suuria muutoksia. 1980-luvulta lähtien psykiatrisia sairaalapaikkoja on vähennetty tuntuvasti ja vastuu sairastuneista on tämän myötä siirtynyt yhä enemmän avohoidolle sekä omaisille. Muutos on merkinnyt muun muassa sitä, että moni potilas, joka aikaisemmin jäi pitkäksi aikaa sairaalahoitoon, palaa omaistensa ja läheistensä pariin entistä nopeammin.

Tämä sinänsä myönteinen kehitys ei ole tapahtunut ongelmitta. Omaisille se on merkinnyt vastuun lisääntymistä jokapäiväisessä arkielämässä. Kun avohoidon resurssit eivät ole lisääntyneet samassa suhteessa kuin sairaalapaikkoja on vähennetty, omaisista on tullut hoitojärjestelmän kannalta tärkeä lisäresurssi ja voimavara. Useimmat omaiset ovat kuitenkin joutuneet uuteen tilanteeseen ilman tarvittavia tietoja, taitoja ja tukea.

Näistä lähtökohdista sai alkunsa Psykiatristen Potilaiden Omaiset ry. Yhdistyksen perustava kokous pidettiin 15.2.1988 Sopimusvuoren työsalilla. Yhdistystä oli perustamassa 45 henkilöä. Mukana oli alusta lähtien joukko aktiivisia omaisia sekä mielenterveysalan ammattilaisia. Yhdistyksen hallituksen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Saara Saarelma, joka teki merkittävän työn omaistyön alulle saattamisessa sekä Tampereen seudulla että valtakunnallisesti. Yhdistyksen nimi muutettiin vuonna 1994 Omaiset mielenterveystyön tukena Tampere ry:ksi. Tampereen yhdistys oli perustamassa myös Omaiset mielenterveystyön tukena keskusliitto ry:tä vuonna 1991. Keskusliitto on vuosien kuluessa vahvistanut oman paikkansa valtakunnallisena omaistyön kehittäjänä. Tällä hetkellä Keskusliittoon kuuluu 20 jäsenjärjestöä.

Omaiset mielenterveystyön tukena Tampere ry:n toimialue oli aluksi laaja. Se käsitti Pirkanmaan, Keski-Suomen, Kanta-Hämeen ja Etelä-Pohjanmaan. Vuosien kuluessa näille alueille on perustettu omat yhdistykset. Vuodesta 2001 alkaen yhdistyksen toimialueena on ollut Pirkanmaa, jossa asukkaita on yhteensä noin 476 000. Yhdistykseen palkattiin vuonna 2003 aluetyöntekijä, joka kehittää omaistyötä alueella yhteistyössä Pirkanmaan kuntien mielenterveystyön toimijoiden kanssa. Yhdistys ylläpitää pirkanmaalaisista sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisista koostuvaa yhteishenkilöverkostoa, johon kuuluu täl-

lä hetkellä noin 1400 ammattilaista. Verkostolle lähetetään säännöllisesti tietoa yhdistyksen toiminnasta ja vuosittain järjestetään myös useita koulutuksia.

Hämeenpuiston kaksioista kahteen kerrokseen keskustassa

Yhdistys vuokrasi ensimmäisen toimitilansa vuonna 1989 Tampereen keskustasta osoitteesta Hämeenpuisto 33. Silloinen toimitila käsitti toiminnanjohtajan työhuoneen sekä ryhmätilan ja keittiön käyttömahdollisuuden. Vuonna 1995 yhdistys muutti uusiin toimitiloihin lideshoviin yhdessä Muotialan asuin- ja toimintakeskus ry:n sekä Tampereen seudun mielenterveysyhdistys Taimin kanssa. lideshovin toimintakeskuksen perustaminen oli koko 1990-luvun alun ollut yhdistysten yhteinen unelma, jonka eteen tehtiin paljon työtä. Uuden toimintakeskuksen avarat tilat tarjosivat hyvät mahdollisuudet yhteistyölle ja omaistoiminnan kehittämiseksi. Uusien projektien myötä toiminta kehittyikin nopeasti, joten viidessä vuodessa lideshovin tilat kävivät ahtaiksi. Vuonna 2001 yhdistys muutti Vakuutusyhtiö Turvalta vuokrattuun toimitilaan Tampereen keskustaan osoitteeseen Hämeenkatu 25 A 3. krs. Työntekijämäärän lisääntyessä nämäkin tilat kävivät ahtaiksi, joten vuonna 2003 yhdistys vuokrasi lisätilaa saman talon 6. kerroksesta. Toimipaikaksi valittiin Tampereen keskusta, koska haluttiin saada joukkoliikenteellisesti helposti saavutettavat toimitilat. Tämä ratkaisu on osoittautunut hyväksi ja näissä tiloissa toimitaan edelleen.

Yhdistystoiminta lähti aluksi liikkeelle vapaaehtois pohjalta, mutta jo toisena toimintavuonna yhdistys sai Raha-automaattiyhdistykseltä avustusta osa-aikaisen työntekijän palkkaamiseen. Keväällä 2008 yhdistyksessä toimi 12 palkattua ammattilaista ja noin 40 aktiivista vapaaehtoistyöntekijää ryhmänohjaajina ja kokemusasiiantuntijoina. Yhdistystoiminnan pääasiallinen rahoittaja on Ray, joka rahoittaa yhdistyksen toimintaa yleisavustuksella, kohdennetulla toiminta-avustuksella ja projektiavustuksilla. Vuonna 2008 Ray:n avustus on 610 000 €. Toiseksi suurin rahoittaja oli vuonna 2008 Tampereen kaupunki, jonka avustus oli 12 000 €. Vuosi vuodelta yhdistyksen jäsenmäärä on kasvanut ja toiminta laajentunut. Vuoden 2008 lopussa yhdistyksen jäsenmäärä oli noin 1400.

Vertaistukea, tietoa ja virkistystä

Omaisten neuvontapalvelut ja vertaisryhmät ovat alusta alkaen olleet yhdistyksen keskeisiä toimintamuotoja. Ne ovat tänäkin päivänä yhdistyksen perustoimintoja. Keskustelu ja kokemusten vaihto auttavat omaisia huomaamaan, etteivät he ole yksin ongelmineen. Jokapäiväisiin arkielämän pulmiin voi tiedon ja vertaistuen avulla löytää uusia ratkaisuja. Neuvontapalveluja on viime vuosina kehitetty siten, että osa palveluun käytettävästä ajasta varataan ajanvarausasiakkaille ja osa ilman ajanvarausta tuleville. Neuvontapalvelussa työskentelee aukioloaikoina yksi yhdistyksen palkatuista työntekijöistä. Yhdistystä on pyritty pitämään ns. matalan kynnyksen paikkana, johon omaisten on helppo tulla ja jossa omaisten on helppo puhua asioistaan. Työntekijän ja asiakkaan välistä suhdetta voidaan kuvata tasavertaisena yhteistyösuhteena. Vertaisryhmätoimintaa on vuosien aikana kehitetty siten, että osa ryhmistä on avoimia keskusteluryhmiä ja osa koulutuksellisia ryhmiä, joissa edetään kullekin ryhmälle ennalta laadittujen teemojen ja tavoitteiden mukaisesti. Omaisyhdistyksen muita toimintamuotoja ovat muun muassa asiiantuntijaluennot ja koulutuspäivät sekä yleisöluennot. Yhdistys järjestää myös monipuolista virkistystoimintaa kuten tuettuja lomia, retkiä ja muita omaisten virkistystapahtumia.

Vertaistuki on yhdistyksessä toteutunut alusta lähtien myös siten, että vapaaehtoiset omaiset ovat toimineet keskusteluryhmien ohjaajina. Vapaaehtoistoimintaa on kehitetty 1990-luvulta lähtien. Viime vuosina yhdistys on järjestänyt vuosittain vapaaehtoistoiminnan peruskoulutusta ja jatkokoulutusta. Vapaaehtoistoimijoille on laadittu käsikirja työn tueksi. Vapaaehtoistyöntekijöille maksetaan myös pientä rahallista korvausta sekä järjestetään työnohjausta.

OMAISTYÖN KEHITTÄMINEN PROJEKTIN AVULLA

Yhdistyksen ensimmäinen projekti **Oikea tuki oikeaan aikaan** toteutettiin vuosina 1996-1999. Projektin avulla kehitettiin mielenterveyspotilaiden omaisille ja läheisille tukitoimia, joihin kuuluivat muun muassa omaisten ryhmät ja sopeutumisvalmennuskurssit. Projektista saatujen kokemusten pohjalta omaisten ja läheisten tukimuotojen kehittämistyötä jatkettiin vuosina 1999-2004 toteutetun **Mielenterveyspotilaiden perheiden ja läheisten Sopeutumisvalmennus (SOPU) –projektin** myötä. Sen ensisijaisena tavoitteena oli kehittää ja arvioida mielenterveyspotilaiden perheille ja omaisille tarkoitettuja perhe- ja omaiskursseja.

Vuosina 2001-2003 toteutettiin **Totta vai tarua –projekti**, jonka tavoitteena oli mielenterveystietouden jakaminen toisen asteen oppilaitoksiin. Projektin tarkoituksena oli antaa nuorille, heidän vanhemmilleen ja opettajilleen tietoa mielenterveyden häiriöistä ja niiden hoidosta sekä vähentää mielenterveyspotilaisiin ja heidän omaisiinsa kohdistuvia kielteisiä asenteita. Projektin aikana kehitettiin ja arvioitiin mielenterveyteen liittyvään valistus- ja asennetyöhön uusia toimintamuotoja sekä pyrittiin edistämään vakavien mielenterveyden häiriöiden varhaista tunnistamista ja hoitoon hakeutumista. Projekti jatkui vuonna 2004 osana sopeutumisvalmennus (SOPU) –projektia.

Sopeutumisvalmennustoimintaa ja nuorten omaisten tukitoimia on jatkettu vuodesta 2005 alkaen yhdistyksen perustoimintana. Näille toiminnoille Raha-automaattiyhdistys on myöntänyt kohdennetun toiminta-avustuksen. Sopeutumisvalmennustoiminnassa omaisten kurssitoimintaa on kehitetty siten, että se vastaisi mahdollisimman hyvin omaisten tarpeita. Osa kursseista on tietoa ja ongelmanratkaisutaitoja edistäviä ja osa virkistystä ja voimavaroja tukevia. Kaikilla kursseilla tärkeänä kurssilaisia yhdistävänä tekijänä on vertaistuki. Viime vuosina kurssien kestoaikaa on muutettu siten, että viiden päivän yhtämittaisista peruskursseista on luovuttu ja vastaavasti lisätty kursseihin sisältyvien tapaamiskertojen määrää. Seurantatapaamiset mahdollistavat omaiselle pidempiaikaisen tuen ja lisäävät omaisen tunnetta siitä, että hänestä pidetään huolta. Nuorten tukitoimissa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Vuosittain valitaan tietyt oppilaitokset, joissa paneudutaan omaisasioihin yhteistyössä oppilaiden ja heidän vanhempiensa, opettajien sekä muun koulun henkilökunnan kanssa. Nuorten tukitoimissa yhtenä keskeisenä tuettavana ryhmänä ovat vanhemmat, joiden lapsi tai nuori on sairastunut psyykkisesti.

Vuosina 2002-2004 yhdistys oli mukana omaisyhdistysten Euroopan liiton, European Federation of Associations of Families of Mentally Ill People (EUFAMI), organisoimassa **Prospect –projektissa**. Projektiin osallistui kaikkiaan 16 jäsenjärjestöä 12 eri Euroopan maasta. Projektin tavoitteena oli kehittää koulutuspaketit sisältöineen kolmelle kohderyh-

mälle: omaisille, mielenterveyskuntoutujille ja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille. Projektissa kerättiin koulutusmateriaali, jota käytetään em. kohderyhmien koulutusryhmissä. Yhdistyksestä on ollut mukana Prospect –projektin kansainvälisissä koulutuksissa omaisia, mielenterveyskuntoutujia ja ammattilaisia. Prospect –koulutusryhmätoiminta on lähtenyt hyvin alulle Pirkanmaalla ja myös valtakunnallisesti yhteistyössä Omaiset mielenterveyden tukena keskusliitto ry:n kanssa.

Vuoden 2006 keväällä aloitettiin nelivuotinen Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama **Vertaistuki omaisryhmissä –tutkimusprojekti**. Vertaistukiryhmä on yksi keskeisistä psyykkisesti sairastuneiden omaisille tarjotuista tukimuodoista. Käytännön kautta on syntynyt käsitys siitä, mitä vertaistuki on. Vähemmän kuitenkin tiedetään siitä, mikä on vertaistuen merkitys omaisille sekä miten ja millaisten vuorovaikutusprosessien kautta vertaistuki rakentuu ryhmäläisten kokemukseksi. Vuosina 2006-2009 toteutettavassa projektissa tehdään tutkimus, jonka tarkoituksena on selvittää erityyppisten omaisten ryhmien vaikuttavuutta ja kuvata vertaistuen kokemusta ja prosessia.

Tukea vauvasta vaariin

2000-luvulla yhdistyksen toimintoja on kehitetty tukemaan kaikenikäisiä omaisia. Uusien projektien myötä on kehitetty tukitoimia lapsille, nuorille, aikuisille ja ikäihmisille.

Vuosina 2002 - 2007 toteutettiin viisivuotinen Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama **Lapselle lapsuus –projekti**, jonka tavoitteena oli kehittää tukitoimia lapsiperheille. Kun joku perheenjäsenistä sairastuu psyykkisesti, perhe kohtaa ja joutuu voittamaan monenlaisia vaikeuksia. Tavoitteena oli kehittää erityisesti lapsiperheille suunnattuja tukimuotoja, joiden tarkoituksena on auttaa koko perhettä selviytymään vanhemman sairastuessa psyykkisesti. Projektissa kehitettiin ja arvioitiin lapsiomaisten selviytymistä tukevaa toimintaa, kuten lasten ryhmätoimintaa, vanhempien omaa jaksamista ja vanhemmuutta tukevaa toimintaa, lapsiperheille kohdennettua sopeutumisvalmennus- ja virkistystoimintaa sekä ammattilaisille suunnattua lapsiomaiskoulutusta. Projektin tavoitteena oli luoda kattava suomalainen tukimalli, jolla voidaan tukea koko perhettä selviytymään vanhemman sairastuessa psyykkisesti. Osa projektissa kokeilluista tukimalleista on otettu käyttöön sekä julkisella sektorilla että muissa järjestöissä. Tällaisia tukimalleja ovat muun muassa Lasten ja vanhempien ryhmä –malli sekä William Beardsleen mallin mukainen psykoedukatiivinen perheohjausmalli. Projektin päättymisen jälkeen lapsiperheiden tukitoimintaa jatketaan yhdistyksessä lähinnä perheille järjestettävän loma- ja virkistystoiminnan sekä perhekursitoiminnan muodossa.

Vuosina 2003 - 2008 toteutettiin viisivuotinen Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama **Ikäihmiset ja mielenterveys –projekti**, jonka ensisijaisena tavoitteena oli kehittää ja arvioida uusia erityisesti mielenterveysongelmista kärsivien ikäihmisten omaisille ja läheisille sekä ikääntyville omaisille suunnattuja tukimuotoja. Projektin tavoitteena oli myös jakaa tietoa ammattilaisille ja päättäjille mielenterveysongelmista kärsivien ikäihmisten ja heidän omaistensa asemasta ja tarpeista niin henkisen hyvinvoinnin kuin sosiaalisen oikeusturvan osalta. Yhtenä projektin tuotoksena syntyi ajatus uudentyyppisestä perheohjauksen mallista, joka on integroitavissa ikäihmisten kotihoitotyöhön. Tähän liittyen käynnistettiin keväällä 2008 nelivuotinen Koto-projekti, jonka tavoitteena on tukea iäkkäiden omaisten ja heidän psyykkisesti sairastuneiden läheistensä hyvinvointia ja arjessa selviytymistä. Projektissa kehitetään ja arvioidaan avokuntoutuksena toteutettavaa ennaltaehkäisevää perheohjausta iäkkäiden omaisten tukimuodoksi. Tavoitteena on myös luoda alueellinen omaisten vertaistuki- ja vapaaehtoistoiminnan malli. Projekti toteutetaan yhteistyössä Tampereen ja Nokian kaupunkien sekä Ruoveden kunnan kanssa. Tavoitteena on, että yhteistyössä kunnissa toimivien vanhustyön ammattilaisten kanssa luodaan toimiva perheohjausmalli kotona asuvien iäkkäiden omaisten ja heidän sairastuneiden läheistensä tueksi.

OMAISYHDISTYKSEN TOIMINTAA TUKEVAT TUTKIMUKSET

Omaiset mielenterveystyön tukena keskusliitto ry käynnisti vuonna 2000 Raha-automaattiyhdistyksen tuella **Omaisen masennus -projektin**. Osana projektia toteutettiin vuonna 2001 keskusliiton jäsenjärjestöissä Markku Nymanin ja Eija Stengårdin tutkimus, jonka tavoitteena oli kartoittaa omaisten hyvinvointia ja huolenpitotehtävään liittyviä riskitekijöitä sekä jaksamista tukevia voimavaroja. **Mielenterveyspotilaiden omaisten hyvinvointi** -tutkimuksen tulokset ovat olleet suuntaa-antavina Omaiset mielenterveystyön tukena jäsenjärjestöjen toiminnassa.

Tutkimuksessa kartoitettiin huolenpitotehtävän vaikutuksia omaisen elämään ja todettiin, että läheisen sairastuminen vaikutti omaisen elämää kuormittavasti erityisesti, jos omainen vietti runsaasti aikaa läheisen kanssa. Omaisten selviytymiskeinojen todettiin määräytyvän yhtäältä huolenpitotilanteen vaatimusten ja toisaalta omaisen tietojen, taitojen ja käytettävissä olevan sosiaalisen tuen pohjalta. Tutkimuksessa selvitettiin, mikä tukee omaisten jaksamista ja hyvinvointia. Useimmin mainittuja yksittäisiä voimavaroja olivat ystävät, liikunta, työ ja harrastuksista erityisesti lukeminen.

Tutkimuksessa kartoitettiin myös omaisten tyytyväisyyttä mielenterveysalan ammattilaisiin. Omaisten todettiin olevan tyytyväisimpiä ammattiavun saatavuuteen kriisitilanteissa. Tyytymättömiä omaiset olivat siihen, missä määrin ammattihenkilöt osoittivat kiinnostusta omaisten ongelmiin sairastuneen läheisen kanssa. Omaisten masentuneisuutta mitattiin DEPS-seulalla, jonka mukaan masentuneiden osuus koko aineistosta oli 38 %. Luku on puolet suurempi kuin muulla väestöllä. Tutkimuksen johtopäätöksissä Nyman ja Stengård toteavat sosiaalisen verkoston, järjestöjen ja hoitojärjestelmän voivan merkittävästi helpottaa omaisen huolenpitotehtävän kuormittavuutta. Järjestöt mahdollistavat vaikuttamisen hoitojärjestelmään ja poliittisten päätöksentekijöiden suuntaan.

Nyman ja Stengård jatkoivat omaisten hyvinvoinnin teemaa tutkimuksessaan **Hiljaiset vastuunkantajat. Omaisen hyvinvointi 2001–2004**. Tutkimuksen tuloksena mielenterveyspotilaiden omaisten hyvinvointi osoittautui erittäin paljon väestön keskimääräistä hyvinvointia huonommaksi. Seuranta-aikana omaisten hyvinvointi säilyi lähes ennallaan. Tuloksissa oli todettavissa vähän masennusoireiden lieventymistä ja tyytyväisyyden lisääntymistä. Tutkimusten mukaiset suositukset omaistyölle ovat:

- mielenterveyspotilaiden ja heidän omaistensa taloudellisen selviytymisen tukeminen
- yksilöllisen hoidon, kuntoutuksen ja tuetun asumisen kehittäminen
- mielenterveysalan ammattilaisten ja omaisten välisen yhteistyön tiivistäminen
- vertaistukitoiminnan tukeminen takaamalla sille riittävät toimintaedellytykset
- omaisten masentuneisuuden ja uupumisen ennaltaehkäisy, tunnistaminen ja hoito.

OMAISYHDISTYS VAIKUTTAJANA

Suoraan omaisille suunnattujen tukitoimien kehittämisen lisäksi yhdistys toimii omaisten etujärjestönä. Omaishoidontuki ja muut omaishoitoon liittyvät asiat ovat herättäneet yhä enemmän keskustelua niin eduskunnassa kuin myös paikallistasolla kunnallisissa luottamuselimissä. Omaiset tekevät todella merkittävää työtä kantaessaan huolta sairaasta läheisestään usein oman terveytensä kustannuksella. Kuormittavissa elämäntilanteissa olevien omaisten riski sairastua masennukseen ja muihin stressiperäisiin sairauksiin on lisääntynyt. Tätä tosiasiaa omaisyhdistysten tulee tuoda julki entistä laaja-alaisemmin, omaisten ääni tulee saada kuuluviin. Omaisten asema on tunnistettu ja tunnustettu. Paljon on kuitenkin vielä tehtävä, jotta käytännön tukitoimissa päästään omaisia ja heidän sairastuneita läheisiään niin taloudellisesti kuin henkisestikin tyydyttävälle tasolle.

Edunvalvonta- ja vaikuttamistyö sekä aluetyön kehittäminen Pirkanmaalla ovat viime vuosina olleet ja tulevat jatkossakin olemaan yhdistyksen keskeisinä painopistealueina. Tavoitteena on perustaa Pirkanmaan kuntiin ja seutukuntiin uusia omaistoiminnan neuvottelukuntia ja sitä kautta ulottaa pysyvä omaistoiminta koko Pirkanmaalle. Tulevaisuuden visio on, että yhdistys on tärkeä ja aktiivinen, alueellisesti merkittävä vaikuttaja. Tämän tehtävän suunnittelua ja toteutusta tukee vuonna 2004 perustettu **edunvalvonta- ja vaikuttamistyöryhmä**, jossa on mukana yhdistyksen työntekijöitä ja hallituksen jäseniä.

Työryhmä on määritellyt edunvalvontatyötä koskevia tavoitteita:

1. Keskitytään ensisijaisesti omaisten etujen ajamiseen
2. Mielensterveyskuntoutujien etuja pyritään ajamaan yhteistyössä mielensterveysjärjestöjen kanssa
3. Keskitytään paikalliseen edunvalvontaan Pirkanmaalla
4. Valtakunnalliseen edunvalvontaan vaikutetaan yhteistyössä Omaiset mielensterveystyön tukena keskusliitto ry:n kanssa

Keskeisiä vaikuttamisalueita:

1. Poliittinen ja muu julkinen vaikuttaminen
 - kontaktit poliittisiin päättäjiin (alueen kansanedustajiin ja kunnallispoliitikkoihin)
 - julkisuuden kautta vaikuttaminen (esilläolo median välityksellä)
 - erilaisten suositusten toteutumisen aktiivinen valvominen
2. Asennevaikuttaminen
 - julkinen tiedottaminen mielensterveyteen liittyvistä aiheista
3. Hoitotahojen suhtautuminen omaisiin ja yhteistyö heidän kanssaan
 - tavoitteena on, että hoitopaikoissa omaisia informoidaan omaisten oikeuksista ja omaisyhdistystoiminnasta
 - tavoitteena on, että omaistyö sisällytetään osaksi mielensterveyspalveluja: yhteiset neuvottelut, koulutuspäivät ammattilaisille omaisten kohtaamisesta ja yhteistyöstä omaisten kanssa, omaiset mukaan koulutustilaisuuksiin kokemuskouluttajiksi
4. Omaisten rohkaiseminen omien etujensa ajamiseen ja oma-aloitteiseen vuorovaikutukseen hoitotahojen kanssa
5. Omaisyhdistyksen toiminnan kriittinen kehittäminen ja arvioiminen

TOIMINTAYMPÄRISTÖN ANALYYSI:

SWOT – analyysi:

Swot – analyysin avulla kartoitetaan sekä omaisyhdistyksen sisäisiä että ulkoisia toimintaan vaikuttavia tekijöitä. Siihen kootaan sisäiset vahvuudet ja sisäiset heikkoudet sekä ympäristön tarjoamat mahdollisuudet ja ympäristöstä kohdistuvat uhat. SWOT-analyysin pohjalta voidaan päättää toimintalinjoista, joiden avulla voidaan ennakoida uhkia ja heikkouksia sekä hyödyntää vahvuudet ja mahdollisuudet.

Sisäiset vahvuudet <ul style="list-style-type: none">o asiantunteva, monipuolisesti osaava henkilökuntao avoin kehittämisselviöo tiedostettu perustehtäväo vapaaehtoisten asiantuntijuus käytössäo yhteinen ymmärrys vertaistuen merkityksestä omaisille	Sisäiset heikkoudet <ul style="list-style-type: none">o järjestötyön ja vastualueiden moninaisuus saattaa hämärtää perustehdävääo epävarmuus käytettävissä olevista henkilöstöresursseistao pienenevät resurssit saattavat johtaa kilpailutilanteeseen työyhteisön sisälläo yhteinen omaistyön termistö puuttuuo asiantuntijaorganisaatiolle tyypillinen sirpaleisuus asettaa haasteita yhteiselle suunnittelulleo kuormittavan ihmissuhde- ja kriisi-työn vaatimat tukirakenteet ovat osin haastavia
Ympäristön tarjoamat mahdollisuudet <ul style="list-style-type: none">o omaistyölle on tarvettao vertaistuen merkitys yhteiskunnassa kasvaao Pirkanmaalla järjestöjen keskinäiseen yhteistyöhön on rakenteitao seutukunnallisuus ja kuntayhteistyö mahdollisuutenao odotukset kansalaisjärjestötoiminnan lisäämiseksi	Ympäristöstä kohdistuvat uhat <ul style="list-style-type: none">o rahoituspohjan kapeus ja epävarmuuso resursseista kilpaileminen ja sen mukanaan tuomat ilmiöto talouden suhdanteiden muutokseto sosiaali- ja terveystoimen paikan määrittelyt

PEST – analyysi:

PEST - analyysin avulla kartoitetaan ulkoisia muutostekijöitä. Analyysin avulla tarkastellaan poliittisia, taloudellisia, sosiaalisia ja teknisiä muutostekijöitä.

P = poliittiset <ul style="list-style-type: none">○ kuntarakenneuudistus○ kuntien hallintorakenteiden uudistukset○ kuntien strategialinjaukset○ omaishoidon lakiuudistus○ kilpailulainsäädäntö○ verolainsäädäntö○ sosiaali- terveydenhuollon tulevaisuusmietinnöt○ yksityisen terveydenhuollon laajeneminen	E = taloudelliset <ul style="list-style-type: none">○ EU-lainsäädäntö ja sen vaikutukset Ray:n monopoliasemaan○ Ray:n muuttuvat linjaukset rahoituksen painopistealueista○ valtion ja kuntien kiristynvä talous mm. väestön ikärakenteen muutokset myötä○ elinkeinorakenteen muutokset○ kilpailun kiristyminen järjestöjen kesken
S = sosiaaliset <ul style="list-style-type: none">○ väestörakenteen muutos○ yhteisöllisyyden muodot muuttuvat○ hoidon trendien jatkuva kehittyminen > olla mukana muutoksissa○ järjestöjen verkostoituminen on lisääntymässä○ tiedotusvälineiden (erityisesti tv:n) seuraaminen on mittavaa > näkyvyys tiedotusvälineissä > hyväntekeväisyys	T = tekniset <ul style="list-style-type: none">○ tietotekniikan kehittyminen mahdollistaa nopean tiedonkulun sidosryhmille; nettiauttaminen, omaistyön materiaalin levittäminen (omaistyön tietokoneohjelma, toimivat kotisivut)○ mainostamisen lisääntyvä merkitys

Liitteessä 1 on kuvattu tarkemmin PEST-analyysin sisältöä.

SIDOSRYHMÄANALYYSI:

Sidosryhmillä tarkoitetaan tässä strategiassa kaikkia niitä tahoja, jotka vaikuttavat Omaiset mielenterveystyön tukena Tampere ry:n toimintaan ja joiden toimintaan yhdistys vaikuttaa.

Eurooppalainen verkosto:

Yhdistys on mukana EUFAMIN **Prospect – toiminnassa**, jonka puitteissa järjestetään koulutusryhmiä omaisille, mielenterveyskuntoutujille ja sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille.

Valtakunnallinen verkosto:

Yhdistys kuuluu mielenterveyspotilaiden omaisten yhdistysten valtakunnalliseen verkostoon, jota koordinoi Omaiset mielenterveystyön tukena Keskusliitto ry.

Yhdistys pyrkii vaikuttamaan alueellisesti, mutta myös valtakunnallisesti esimerkiksi pirkanmaalaisten kansanedustajien avulla omaisten asemaan.

Pirkanmaan verkosto:

Yhdistys tekee yhteistyötä monien eri tahojen kanssa (esim. omaistoiminnan neuvottelukunnat).

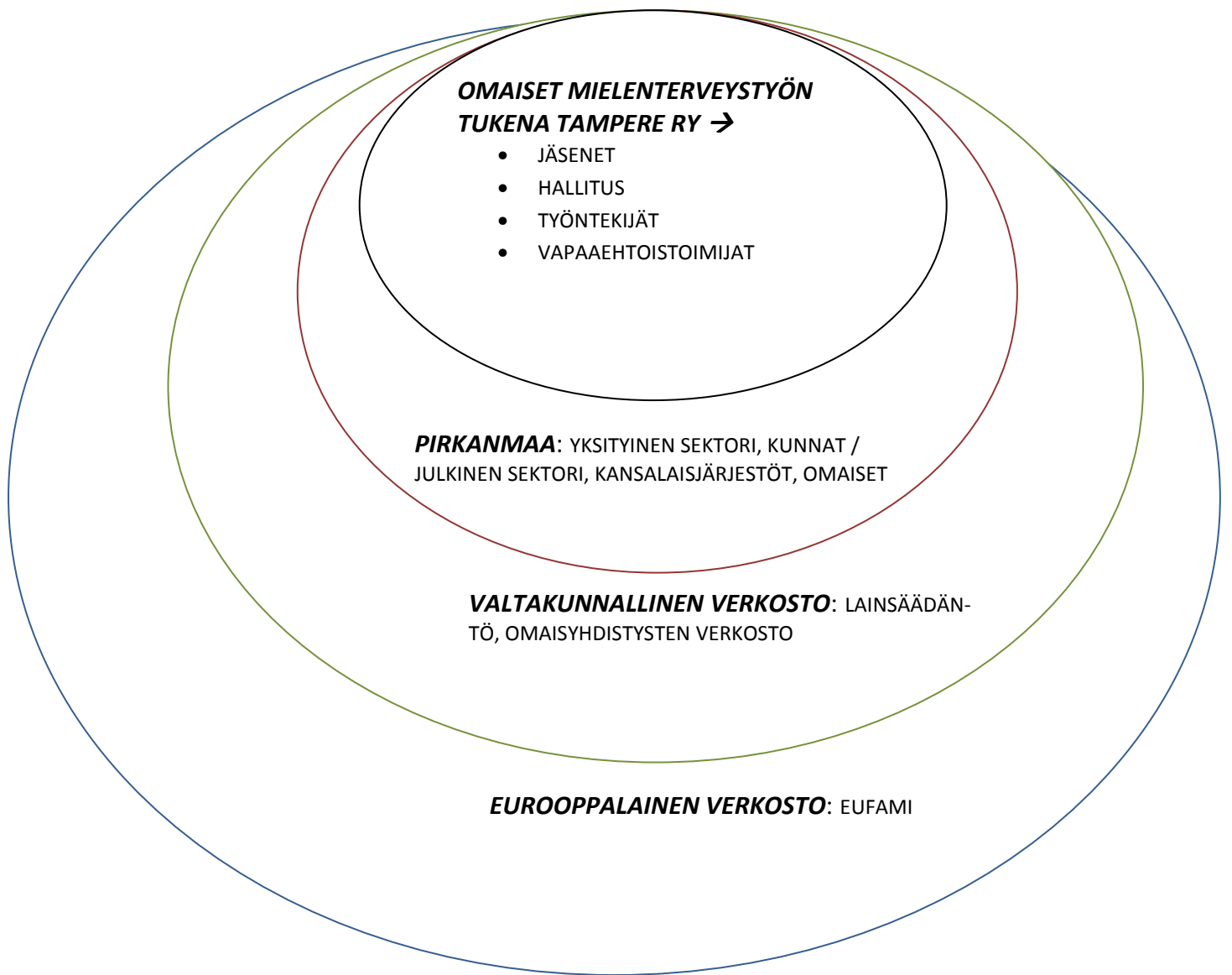
Yhdistys ylläpitää yhteyshenkilöverkostoa, jonka jäsenistä valtaosa on sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia. Tällä hetkellä verkostossa on noin 1400 yhteistyötahojen edustajaa.

Ammattilaisten esittämiä tarpeita Omaiset mielenterveystyön tukena Tampere ry:n toiminnalle Pirkanmaan alueella:

- omaistoiminnan kehittäminen
- yhteistyö ammattilaisten kanssa, verkostotyö
- omaistoiminnan koulutuksen järjestäminen ammattilaisille (omaisten tukeminen, tukitoimet)
- muu koulutus (verkostotyö, perhetyö, mielenterveysongelmat)
- materiaalin valmistaminen (omaisille ja ammattilaisille)
- ”jalkautuminen alueille”
- arvokeskustelun herättäminen ja leimaamisen vähentäminen
- tiedottaminen (yleisö, työyhteisöt)
- suorien tukitoimien toteuttaminen

Omaiset mielenterveystyön tukena Tampere ry:

- jäsenistö
- hallitus
- työntekijät
- vapaaehtoistoimijat

Sidosryhmäkaavio 2008

YHDISTYKSEN VISIO:

- **Omaiset mielenterveystyön tukena Tampere ry on alueellisesti tunnettu ja tunnustettu omaistyön asiantuntijaorganisaatio ja omaisten näkökulmien esille tuoja**
- **omaistyön asiantuntijuus koostuu sekä korkeatasoisesta ja moniammatillisesta erityisasiantuntijuudesta että omaisten omista kokemuksista kumpuavasta kokemusasiantuntijuudesta**
- **yhdistyksellä on keskustoimipiste Tampereen keskustassa ja useita pienempiä toimipisteitä Pirkanmaan alueella**
- **kaikenikäiset omaiset tulevat kohdatuksi asuinpaikastaan riippumatta**

STRATEGISET TAVOITTEET JA TOIMENPITEET:

Omaisyhdistyksen tärkein tehtävä on omaisten hyvinvoinnin tukeminen. Koska haluamme olla vahva järjestömuotoisen omaistyön vaikuttaja ja arvostettu yhteistyökumppani, toimintaamme kehitetään seuraavien tavoitteiden mukaisesti.

Tavoite 1. Punainen lanka omaisyhdistyksen toiminnassa on vertaistuki

Vertaistuella tarkoitetaan yleensä toimintaa, jossa samankaltaisessa ja ongelmallisessa elämäntilanteessa olevat ihmiset kokoontuvat yhteen pohtimaan heitä koskevia asioita ja jakamaan kokemuksiaan. Vertaistuki toteutuu omaisyhdistyksen kaikissa toimintamuodoissa, joissa on mukana useampia omaisia (ryhmät, virkistystoiminta, kurssit, omaiskahvila). Ahonen (1998) sekä Hynninen ja Lento (2003) toteavat tutkimustensa tuloksissa vertaistuen olevan vaikuttavin tekijä esimerkiksi omaisille suunnatuilla sopeutumisvalmennuskursseilla.

Vertaistuen kautta omaisten on mahdollista voimaantua. Tukimuodossa omaiset ovat omien kokemustensa asiantuntijoita ja ihmisten välinen kanssakäyminen voi luoda sosiaalista pääomaa, joka puolestaan lisää elämänhallintaa ja hyvinvointia. Vertaistukiryhmät ja vertaistoiminta voidaan siis ymmärtää uudenlaisena yhteisöllisyytenä.

Omaisyhdistyksessä toteutetaan Vertaistuki omaisryhmissä -tutkimusprojekti vuosina 2006–2009. Tutkimuksen keinoin selvitetään vertaistukiryhmien vaikuttavuutta ja vaikutuksia sekä vertaistuen rakentumista vuorovaikutuksessa.

Toimenpiteet:

- Hyödynnetään vertaistuki omaisryhmissä -tutkimusprojektin tuloksia ja luodaan vertaistoiminnan hyviä käytäntöjä.
- Omaisten vertaistukiryhmien vaikutuksia ja merkityksiä selvitetään. Vertaistuen osuutta omaisten tukemisen kokonaisuudessa selvitetään.
- Tarjotaan tukea ja koulutusta vertaistukea antaville henkilöille.

Tavoite 2. Kehitetään vapaaehtoistyötä

Omaisten hyvinvointiin tähtäävää vapaaehtoistyötä lisätään ja sisältöjä monipuolistetaan. Omaisyhdistyksen työntekijät koordinoivat vapaaehtoistyötä. Yhdistyksen perusta on yhdessä tekeminen. Erityisesti aluetyössä työntekijöiden ja vapaaehtoistyöntekijöiden tarve Pirkanmaan alueella on suuri, siksi määrää ja koulutusta lisätään.

Toimenpiteet:

- Kokemusasiantuntijoiden (vapaaehtoistoimijoiden, jotka toimivat kokemuskouluttajina erilaisissa tapahtumissa ja koulutustilaisuuksissa) määrää ja tehtävään liittyvää koulutusta lisätään

Tavoite 3. Yhdistyksessä kehitetään menetelmiä omaisten tukemiseksi

Järjestömuotoista omaistyötä kehitetään kokemustiedon ja tieteellisten tutkimusten pohjalta. Omaisten tukemisen muotoja voidaan mallintaa yleiseen käyttöön muille yhdistyksille ja julkiselle sektorille.

Toimenpiteet:

- PERHEOHJAUSMALLIN KEHITTÄMINEN VUOSINA 2008–2011
- MUOKATTU SOPE – MALLI VUOSINA 2008–2009
- Haetaan jatkossakin rahoitusta tutkimushankkeille, jotka tukevat valtakunnallisesti omaistyön kehittämistä. (Vertaistuki omaisryhmissä - tutkimushanke päättyy vuonna 2009.) Tutkimusaiheet syntyvät käytännön tarpeiden ja edellisten tutkimusten tulosten pohjalta.

Tavoite 4. Syvennetään omaisten hyvinvointia edistäviä yhteistyösuhteita

Syvennetään yhteistyösuhteita omaisten hyvinvoinnin kannalta tärkeimpien yhteistyötahojen kuten psykiatristen sairaaloiden, mielenterveystoimistojen sekä yliopistojen ja muiden oppilaitosten kanssa. Lisätään yhteistyötä päihdehoitotyön ammattilaisten kanssa.

Toimenpiteet:

- KOTO-HANKE VUOSINA 2008-2011
- Kaksoisdiagnoosipotilaiden omaisten ryhmä ja sopeutumisvalmennustoiminta

Yhteistyösuhteiden syventämisessä yhtenä painopistealueena on Tampereen ulkopuolissa pirkanmaalaisissa kunnissa toteutettava omaistoiminta. Alueellisessa kehittämisessä korostuu kuntien sosiaali- ja terveysalan toimijoiden, omaisten ja omaisyhdistyksen yhteistyö sekä eri tahojen asiantuntijuus. Pirkanmaan kuntiin ja seutukuntiin perustetaan lisää neuvottelukuntia, joissa yhdistyy eri toimijoiden asiantuntijuus. Kehitetään kuntien kanssa syvätason yhteistyötä tavoitteena juurruttaa omaisten tukeminen kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteisiin. Kuntayhteistyön suunnittelun pohjana ovat tietyn kunnan omaistyön kehittämistarpeet. Tarvittaessa kehitetään yhteistyössä kuntakohtaisesti sellaisia menetelmiä, joita kunta alueellaan omaistyössä tarvitsee. Aluetyössä ja kuntayhteistyöhankkeissa (Koto-projekti) mallinnetaan kunnan toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä siten, että eri kuntien alueella kehitetty tukitoiminta on siirrettävissä myös muihin kuntiin valtakunnallisesti.

Kuntayhteistyötä syvennetään monella tasolla. Yhteistyösuhteita kehitetään paitsi kunnan sosiaali- ja terveysalan toimijoiden kanssa myös kunnan virkamies- ja poliittisen tason kanssa sekä omaisten ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa.

Kuntien kanssa tehtävässä yhteistyössä hyödynnetään olemassa olevia toimintaväyliä ja voimavaroja (omaistoiminnan neuvottelukunnat, alueelliset vapaaehtoistoimijat). Tulevaisuudessa yhteistyösuhteiden syventämisessä edetään kunta / seutukunta kerrallaan. Tähän yhdistetään koko Pirkanmaan kattava tiedotustoiminta.

Tavoite 5. Yhdistys tarjoaa hyvinvointia edistävää toimintaa omaisille

Hyvinvointia edistävä toiminta kohdistuu yhdistyksessä pääasiallisesti omaiseen, mutta jossakin määrin myös koko väestöön.

Mielenterveyspotilaiden omaisia on pidetty riskiryhmänä läheisen sairauden aiheuttaman kuormituksen vuoksi. Yhdistys tarjoaa omaisille uupumista ja masennusta ennaltaehkäisevää toimintaa, esimerkiksi sopeutumisvalmennuskursseja, vertaisryhmiä ja virkistystoimintaa, jota julkinen sektori ei tuota.

Tavoite 6. Lisätään omaisten ongelmiin liittyvää julkista keskustelua ja tiedottamista

Toimenpiteet:

- Ajankohtaisista teemoista tiedotetaan suunnitelmallisesti mediassa koko Pirkanmaan alueella sekä valtakunnallisesti.
- Tiedotusvälineinä käytetään radiota, sanomalehtiä, televisiota, yms. sekä yhdistyksen Internet-sivuja, jäsenpostia sähköpostilistoja, verkoston kautta tapahtuvia omaisten tapaamisia, yleisöluentoja, koulutuksia ja henkilökohtaisia vierailuja.
- Tehdään tutkimustyötä ja tiedotetaan tutkimustuloksista.
- Tuotetaan tiedotusmateriaalia omaisten ja ammattilaisten käyttöön

- Yhdistyksen www-sivut pidetään informatiivisina, toimivina ja helppokäyttöisinä. Ammattilaisten sekä muiden asiasta kiinnostuneiden on mahdollisuus tulostaa sivuilta yhdistyksessä tuotettua materiaalia.
- Tiedotetaan oppilaitoksissa omaisten tilanteesta ja tuen tarpeesta, opiskelijat tekevät opinnäytetöitään omaisnäkökulmasta ja suorittavat työharjoittelujaksojaan yhdistyksessä. Oppilaitosyhteistyötä voidaan toteuttaa suunnitelmallisesti käyttäen yhdistyksessä kehitettyjä oppilaitosyhteistyön malleja.
- Osallistutaan messuille ja muihin tapahtumiin.
- Luodaan verkostoyhteydet, jotka tavoittavat rikoksen tehneiden mielenterveysongelmista kärsivien henkilöiden omaiset
- Lisätään vapaaehtoistoimijoiden osuutta tiedottamisessa (omiasian tiedottajat).
- Henkilöstön ja vapaaehtoisten tiedottamiseen liittyvää osaamista kehitetään.

Tavoite 7: Ikäkaariajattelu säilytetään yhdistyksen tukitoiminnan lähtökohtana

Yhdistyksen perustoiminnassa säilytetään ikäkaariajattelun mukaiset toiminnot.

Toimenpiteet:

- Vakiinnutetaan ikääntyneiden omaisten tukeminen osaksi yhdistyksen toimintaa.
- Lapsiomaisten huomioimista lisätään yhdistyksen toiminnassa vuosina 2012 - 2014 esimerkiksi projektin avulla.

Välineitä tavoitteiden saavuttamiseksi

Taloudelliset voimavarat:

Yhdistyksen toimintaa kehitetään strategian viisivuotiskauden aikana lähinnä Ray:n projektirahoituksella. Strategiakauden aikana kartoitetaan myös muita rahoitusvaihtoehtoja.

Henkilöstövoimavarat:

Tavoitteena on viisivuotisen strategiakauden aikana palkata:

- kaksi työntekijää perustoimintaan
- kaksi työntekijää lapsiperheiden tukemiseen
- kaksi projektityöntekijää

Toimitilat:

Tulevaisuuden ajatuksena on ”omaistalo”, joka puitteiltaan mahdollistaisi mielenterveyspotilaiden omaisille annettavan monipuolisen tuen. Strategiakauden aikana paneudutaan perusteellisemmin tähän haaveeseen ja sen toteuttamismahdollisuuksiin.

Liitteet

Liite 1

PEST- analyysin sisällön tarkempi erittely

P = poliittiset

- Kuntarakenneuudistus: kuntien yhdistyminen ja/tai palvelujen tuottaminen yhteistyössä riittävän suurelle väestömäärälle
- Kuntien hallintorakenteiden uudistukset, kuten tilaaja-tuottaja-malli
- Kuntien strategialinjaukset: omaisnäkökulma mukaan mielenterveystyön strategiaan
- Omaishoidon lakiuudistus: lain sisältöön vaikuttaminen, Pirkanmaan kuntien käytäntöihin vaikuttaminen
- Kilpailulainsäädäntö: Ray:n avustuksia ei myönnetä sellaiseen toimintaan, joka on kilpailuherkällä alueella tai kuuluu julkisen palvelujärjestelmän ensisijaisiin tehtäviin. Tulee toimia ostopalvelu- ja kilpailuttamisjärjestelmien ulkopuolella.
- Terveystieteiden tulevaisuusmietintöihin mukaan omaisten, ennaltaehkäisy- ja mielenterveyden näkökulma
- Yksityisen terveydenhuollon roolin laajeneminen: tiedotus / koulutus omaisnäkökulman huomioimiseen

E = taloudelliset

- EU-lainsäädäntö ja sen vaikutukset Ray:n monopoliasemaan: EU tähtää vapaisiin sisämarkkinoihin ja suhtautuu kielteisesti monopoleihin jäsenvaltioiden alueella.
- Ray:n muuttuvat linjaukset rahoituksen painopistealueista: palvelutuottamisen tukemisesta kansalaisjärjestötoiminnan tukemiseen. Projektien tulee yhä laajemmin hyödyttää alan toimijoita, ei kopioituja vaan aidosti uutta kehittäviä projekteja.
- Valtion ja kuntien talous kiristyy mm. väestön ikärakenteen muutoksen myötä.
- Elinkeinorakenteen muutokset: esim. teollisuudessa paljon irtisanomisia, työpaikkoja siirtyy palvelualoille. Osa väestöstä putoaa kehityksestä: pitkäaikaistyöttömyys pysyvänä ilmiönä.
- Kilpailun kiristyminen järjestöjen kesken: rahoitusta hakee yhä useampi taho, omaisyhdistysten paineet yhdistyä mielenterveysyhdistysten kanssa.

S = Sosiaaliset

- Väestörakenteen muutos
- Väestön ikärakenteen muutos
- Tuloerojen kasvu
- Päihde- ja mielenterveysongelmien lisääntyminen koskettaa kaikkia yhteiskuntaluokkia.
- Yhteisöllisyyden heikentyminen: muuttoliikkeen seurauksena ihmiset ovat kaukana läheisistään, yksilöllisyys korostuu, järjestöistä on löydettävissä uudenlaista yhteisöllisyyttä.
- Hoidon trendien jatkuva kehittyminen: on oltava mukana muutoksissa. Lääke- ja hoitotieteellisen tutkimuksen kautta sairauskäsitysten ja hoidon muuttuminen vaikuttaa omaisiin, mikä tulee ennakoida omassa toiminnassa.

- Järjestöjen verkostoituminen on lisääntymässä, odotuksia tähän on mm. rahoittajala, tulevaisuudessa toimintayhteistyö tulee lisääntymään.
- Medianäkyvyys, kasvava tarve olla esillä mediassa.

T= Tekniset

- Tekniikan kehittyminen: tietotekniikka mahdollistaa nopean tiedonkulun kehittämisen sidosryhmille. Nettiauttaminen vaatii resursseja.
- Toimivat kotisivut, jotka ovat ajan tasalla ja selkeät.
- Mainostamisen lisääntyvä merkitys, liittyy myös medianäkyvyyteen.

Omaisyhdistyksen sidosryhmien täsmällisempi määrittely

VALTIO

- eduskunta
- Raha-automaattiyhdistys
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Stakes

JULKINEN SEKTORI

Perusterveydenhuolto

- terveyskeskukset
- neuvolat
- kouluterveydenhuollot
- työterveyshuollot
- mielenterveyskeskukset
- kuntoutusyksiköt

Erikoissairaanhoido

- psykiatriset poliklinikat
- psykiatriset sairaalat

Sosiaalihuolto

- sosiaalitoimistot
- päiväkodit
- kotipalvelut
- kuntoutusyksiköt

Sivistystoimi

- peruskoulut – yläkoulut
- toisen asteen oppilaitokset
- ammattikorkeakoulut
- yliopistot
- kansalais- ja työväenopistot

Poliittiset päättäjät

- kunnanvaltuustot
- lautakunnat

YKSITYISET PALVELUNTARJOAJAT

- kuntoutuskodit
- kurssipaikat
- avokuntoutusyksiköt
- kouluttajat

KANSALAI SJÄR JESTÖT

Tampereella

- Elonpolkuja-verkosto
- Mielenterveysyhdistys Taimi
- Muotialan asuin- ja toimintakeskus
- NovoForum
- Nääsville
- Setlementti Naapuri
- Sopimusvuori
- Suomen Mielenterveysseura, Kriisikeskus Osviitta
- Suomen Punainen Risti
- Pirkanmaan Dementiayhdistys ry
- Tampereen ev.lut.srk
- Tampereen Kaupunkilähetys ry
- Tampereen seudun omaishoitajat ry
- Tampereen eläkeikäiset omaishoitajat ry
- Tampereen Vanhuspalveluyhdistys ry
- Tarve ry

Tampereen ulkopuolella

- omaisyhdistykset Suomessa
- Eufami = European Federation of Associations of Families of People with Mental Illness
- Prospect
- Setlementti-yhdistykset
- säätiöt
- Suomen Punainen Risti
- mielenterveysyhdistykset
- ev.lut.seurakunnat